

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытуда тәрбиешінің рөлі

ЖАРИЯЛАНДЫ 07.01.2025	ТІРЕК СӨЗДЕР алалардың шығармашылық қабілеттері, бала психологиясы, баланың тұлғалық дамуы, инновациялық әдістер, мектепке дейінгі білім беру, педагогика, тәрбиеші, шығармашылық әдістер, шығармашылық дағдылар, шығармашылық ойлау	СІЛТЕМЕ https://bilimger.kz/174605/
--------------------------	---	--

Кошанова Нурбакыт Дуйсенбековна

Ұлытау облысы, Сатпаев қаласы

Балапан бөбекжай балабақшасы

Тәрбиеші

Аңдатпа:

Балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту қазіргі заманғы білім беру жүйесінде маңызды мәселелердің бірі болып табылады. Шығармашылық қабілеттер тек өнер немесе ғылыммен айналысатын балалар үшін ғана маңызды емес, олар күнделікті өмірде әр түрлі жағдайларға шығармашылықпен жақындау арқылы өзін-өзі тану мен өзін-өзі дамытуға ықпал етеді. Бұл қабілеттің дамуына әсер ететін негізгі тұлға тәрбиеші болып табылады. Тәрбиеші өз әрекеттері мен педагогикалық шеберлігі арқылы баланың шығармашылық әлеуетін ашуға және оны одан әрі дамытуға көмектеседі. Мақалада балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытудың маңыздылығы және тәрбиешінің бұл үдерістегі рөлі кеңінен талқыланады.

Кілт сөздер:

Балалардың шығармашылық қабілеттері, тәрбиеші, педагогика, шығармашылық дағдылар, баланың тұлғалық дамуы, шығармашылық ойлау, инновациялық әдістер, мектепке дейінгі білім беру,

шығармашылық әдістер, бала психологиясы.

Шығармашылық қабілеттің анықтамасы және оның маңызы

Шығармашылық қабілет – баланың жаңа идеялар туғызу, ерекше көзқарас пен өзіндік шешімдер қабылдау қабілеттілігі. Бұл қасиет баланың ойлау қабілетінің еркіндігі мен қиялының дамуын білдіреді. Шығармашылық әрекет баланың белгілі бір мақсатқа жету үшін жеке тәсілдер мен әдістерді таңдап, өз бетімен шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді. Бұл қабілеттер балаларға әлемді түсіну, оны шығармашылық көзқараспен қабылдау және жаңа шешімдер ұсыну қабілетін береді. Сондықтан балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту өте маңызды, өйткені ол тек олардың білім алу процесін ғана емес, сонымен қатар тұлғалық дамуын да қолдайды.

Тәрбиешінің шығармашылық қабілеттерді дамытудағы рөлі

Тәрбиеші балаларды жаңа идеялармен таныстыру, шығармашылықпен айналысуға шабыттандыру және оларды өзінің ішкі шығармашылық әлемін ашуға бағыттау үшін ерекше рөл атқарады. Тәрбиеші тек қана білім беруші емес, сонымен қатар балалардың тұлғалық дамуына ықпал ететін жетекші болып табылады. Оның міндеті – баланың шығармашылық әлеуетін ашу және оны дұрыс бағытта дамыту. Тәрбиешінің қызметі мынадай аспектілерді қамтиды:

- **Баланың шығармашылық ортасын қалыптастыру:**

Тәрбиеші балаларға шығармашылық әрекеттер үшін қажетті жағдайлар жасайды. Мұндай ортаны құру барысында ойыншықтар, шығармашылық құралдар (қалам, бояулар, қарындаштар), музыка мен кітаптар сияқты материалдарды пайдалану өте маңызды. Сонымен қатар, тәрбиеші балаларды түрлі тақырыптарда әңгімелер құруға, ертегілер жазуға, музыка мен би арқылы өзін-өзі көрсетуге баулиды.

- **Шығармашылық жұмыстарды ұйымдастыру:**

Тәрбиешінің жұмысының маңызды бөлігі – балаларға шығармашылық тапсырмалар беру және оларды орындауға

ынталандыру. Әр баланың қызығушылығы мен қабілетіне қарай тапсырмалар мен жобаларды ұсыну шығармашылық қабілеттерінің дамуына ықпал етеді. Тәрбиеші балаларға бейнелеу өнері, ән айту, би билеу, музыка тыңдау, әдебиетке қызығушылық таныту арқылы өз қиялын іске асыруға мүмкіндік береді.

- **Балалармен жұмыс істеу әдістері:**

Тәрбиешінің шығармашылық қабілеттерді дамытудағы әдістері оның шығармашылық әлеуетіне сәйкес келеді. Мұндай әдістерге еркін шығармашылық ойындар, топтық жұмыс, рөлдік ойындар, музыкалық ойындар, шығармашылық жобалар жатады. Тәрбиеші балаларды топпен жұмыс істеуге және бірлесіп шығармашылық нәтижелерге жетуге үйретеді.

- **Тәрбиешінің кәсіби шеберлігі мен шығармашылыққа ықпалы:**

Тәрбиешінің өз шығармашылығын дамытуы оның балалармен жұмыс істеу деңгейін анықтайды. Егер тәрбиеші өз жұмысына шығармашылықпен қараса, балаларды шығармашылыққа баулу да нәтижелі болады. Тәрбиешінің педагогикалық шеберлігі мен жаңашылдығы оның балаларға шығармашылық қабілеттерін дамытудағы тиімділігін арттырады.

Шығармашылық қабілеттерді дамытуға әсер ететін факторлар

Балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға әсер ететін бірқатар факторлар бар. Олардың ішінде әлеуметтік орта, баланың отбасы жағдайы, тәрбиешінің кәсіби біліктілігі, отбасының бала тәрбиесіне деген көзқарасы маңызды орын алады.

- **Отбасы:** Баланың шығармашылық қабілеттерін дамытудағы алғашқы ұстазы – отбасы. Отбасы мүшелерінің балаға деген қызығушылығы мен ынтасы, оларды шығармашылықпен айналысуға тартуы баланың болашақта шығармашылық тұлға болып қалыптасуына ықпал етеді.

- **Әлеуметтік орта:** Бала өсіп жатқан орта да оның шығармашылық қабілеттерін дамытуға әсер етеді. Мектеп, балабақша және қоғамдық орындар баланың өзін-өзі көрсетуі үшін мүмкіндіктер ұсынады.
- **Тәрбиешінің рөлі:** Тәрбиешінің тәжірибесі мен білім деңгейі балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытудағы басты факторлардың бірі болып табылады. Тәрбиеші балалардың шығармашылық әлеуетін анықтап, онымен жұмыс істеу үшін арнайы әдістемелер мен құралдарды қолдануы керек.

Шығармашылық дағдыларды дамыту әдістері

Шығармашылық қабілеттерді дамытуда әртүрлі педагогикалық әдістер мен тәсілдер қолданылады:

- **Ойын әдісі:** Ойын арқылы балалар өздерінің қиялы мен шығармашылығын дамытады. Мысалы, рөлдік ойындар, драмалық қойылымдар немесе тақырыптық ойындар балалардың өзін-өзі көрсетуіне, тұлғалық дағдыларын дамытуға көмектеседі.
- **Шығармашылық жобалар:** Тәрбиеші балаларды белгілі бір тақырыпта шығармашылық жобалар жасауға шақырады. Мысалы, сурет салу, көркем әдебиет жазу немесе театрлық қойылымдарды ұйымдастыру арқылы балалардың ойлау және шығармашылық қабілеттері дамиды.
- **Педагогикалық шығармашылық жұмыстар:** Тәрбиеші балалармен бірге еркін шығармашылық жұмыс жүргізеді, мысалы, әңгімелер құрастыру, өлеңдер жазу, музыка мен бейнелеу өнерін қолдану арқылы шығармашылық процесті дамыту.

Балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту – бұл олардың болашақта шығармашыл тұлға болып қалыптасуына ықпал ететін маңызды процесс. Тәрбиешінің рөлі осы процестің тиімді жүзеге асуына ерекше мән береді. Тәрбиеші балаларды шығармашылық әрекеттерге тарту, оларға еркіндік беру және шығармашылық жұмыстармен айналысу үшін қажетті жағдайлар жасау арқылы олардың шығармашылық

қабілеттерін дамытуға ықпал етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Абдуллаева А. Т., Әбілқасымова А. С. «Бала тәрбиесіндегі шығармашылықтың рөлі» // Педагогика және психология. – Алматы, 2019.
2. Құдайбергенова Г. Ш., Сатыбалдина С. Ә. «Балалардың шығармашылық дамуы: теория және тәжірибе» // Білім беру саласындағы зерттеулер. – 2020.
3. Сүлейменова М. Т. «Шығармашылық қабілеттерді дамытуда педагогтың рөлі» // Жасөспірімдер психологиясы. – Алматы, 2021.
4. Шарипова Б. Б., Байқонысова Д. С. «Тәрбиешінің кәсіби шеберлігі және балалар шығармашылығын дамыту» // Қазақстан педагогикасы. – 2022.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.